

Patryk Theuss

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

ORCID: 0000-0002-6770-477X

ptheuss@wp.pl

Wykorzystanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do przestępstwa oszustwa

Wstęp

Nowe trendy przestępczości gospodarczej oparte na wykorzystywaniu dostępnej digitalizacji są nowym wyzwaniem dla organów ścigania. Rozwój nowych technologii nie tylko zapewnia korzyści, ale wykorzystywany również jest jako narzędzie służące do działalności przestępczej lub zapewnienia anonimowości sprawców. Patologiczne zachowania sprawców w ponadindywidualnym kształcie regulacji ekonomicznych doprowadzają do wykorzystania zaufania do prowadzenia działalności w obrocie gospodarczym¹. Korelujące z prezentowanym obszarem działalności przestępczej jest pojęcie „przestępstwa gospodarczego”, które stanowi umowne skategoryzowane kodeksowych oraz pozakodeksowych czynów zabronionych godzących w obrót gospodarczy. Specyfika znamion wskazanych zachowań zabronionych doprowadziła do wypracowania w dogmatyce kilku zakresowych pojęć przestępstwa gospodarczego. Zdaniem Klauza Tiedemanna prezentowane pojęcie można określić w znaczeniach węższym oraz szerszym. Węższe utożsamiane jest z patologicznymi zachowaniami gospodarczymi, które szkodzą lub zagrażają ponadindywidualnymi dobrami prawnymi w sferze gospodarowania. Z kolei w szerszym rozumieniu przestępstwami gospodarczymi są przestępstwa majątkowe popełnione nie na szkodę jednostki, lecz mające masowy charakter, bowiem mogą działać negatywnie na ponadindywidualny interes gospodarczy². Opracowana przez Krzysztofa Stefanowicza definicja przestępstwa gospodarczego pozwala na wyróżnienie trzech kategorii czynów penalnych immanentnie związanych z aktywnością ekonomiczną podmiotów gospodarczych. Do pierwszej zostały

¹ S. Żółtek, *Prawo karne gospodarcze w aspekcie zasady subsydiarności*, Warszawa 2009, s. 54.

² O. Górniok, *Przestępczość gospodarcza: wybrane przejawy i uwarunkowania*, Katowice 1986, s. 57.

zaliczone działania jednoznacznie kryminalne, ale podejmowane w związku z nielegalną, pozorowaną działalnością. Drugą kategorią były przestępstwa popełniane przez podmioty gospodarcze funkcjonujące legalnie i podejmujące przedsięwzięcia gospodarcze zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, jednakże w trakcie swojej aktywności podmioty z tej kategorii popełniają przestępstwa gospodarcze niejako przy okazji, wykorzystując nadarzające się możliwości zwiększenia, zwielokrotnienia zysku finansowego. Do trzeciej kategorii przestępstw gospodarczych K. Stefanowicz zaliczył „czyny polegające na wadliwym lub nieudolnym gospodarowaniu”³. W jego ocenie rozwój gospodarczo-społeczny, jak również digitalizacyjny prowadzący do ewolucji działalności przestępczej ukierunkowanej na przestępstwa gospodarcze spowodował konieczność wyodrębnienia kategorii, którą można określić jako pospolite przestępstwa gospodarcze. Wskazany rozwój technologiczny jest nie tylko dobrodziejstwem dla społeczeństwa, lecz również skutecznym narzędziem służącym do popełniania przestępstw w każdym jego stadium, zarówno w świecie rzeczywistym, jak i tym wirtualnym. Fundamentalnym występkiem tego rodzaju przestępczości jest oszustwo. Zgodnie z dostępną statystyką policyjną wśród przestępstw, w którym rodzajowym przedmiotem ochrony jest mienie, występki oszustwa został stwierdzony w 34% czynów penalizowanych w rozdziale XXXV Kodeksu karnego⁴. Notabene oszustwo jest występkiem znajdującym się na pierwszym miejscu przestępstw stwierdzonych godzących w cudze mienie. Nie ulega wątpliwości, że *modus operandi* uzależniony jest od potrzeb konsumenta zarówno na towary, jak również na usługi, poprzedzony sposobem jego pozyskania. Jedną z metod pozyskania klienta, stanowiącą niejako etap przygotowania do przestępstwa oszustwa, jest założenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Wskazana metoda jest podyktowana pewnego rodzaju zwiększonym zaufaniem konsumenta do jednostki prawnej występującej w obrodzie gospodarczym w porównaniu do osoby fizycznej. Wskazując na postawioną tezę, uzależniającą wykorzystanie spółki z o.o. do przestępstwa oszustwa, należy wskazać na następujące problemy badawcze: Czy spółka z o.o. w ogóle jest wykorzystywana do oszustwa? Jakie stanowisko zajmuje sprawca przestępstwa? W jakiej rzeczywistości (realnej czy wirtualnej) funkcjonuje podmiot gospodarczy zarejestrowany jako spółka z o.o.? Dogłębna analiza wskazanej tematyki w ujęciu dogmatyczno-prawnym, jak również przeprowadzone badania ilościowe dokonane na podstawie akt spraw sądowych w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy pozwolą uzyskać odpowiedzi na postawione problemy badawcze.

³ K. Stefanowicz, *Odpowiedzialność karna w związku z działalnością gospodarczą*, Warszawa 1992, s. 10.

⁴ Analiza przeprowadzona na podstawie dostępnych danych statystycznych dotyczących stwierdzonych przestępstw przeciwko mieniu w 2020 r. na stronie Komendy Głównej Policji.

Rejestracja i byt w obrocie gospodarczym spółki z o.o.

Spółka z o.o., zgodnie z art. 2 § 1 Kodeksu spółek handlowych⁵, należy do enumeratywnie wymienionych przez prawodawcę spółek kapitałowych. Spółki kapitałowe w polskim systemie prawa posiadają status osób prawnych i nabywane są na podstawie umowy spółki handlowej, która pełni funkcje kreacyjną (na jej mocy powstaje osoba prawna) i regulacyjną (określa funkcjonowanie spółki)⁶. Umowę spółki handlowej zaliczamy do umów zobowiązująco-organizacyjnych, odpłatnych, konsensualnych, przysparzających i kauzalnych⁷. Spółka z o.o. powinna być traktowana jako klasyczna spółka kapitałowa, co immanentnie związane jest z obowiązkiem: wniesienia do spółki wkładów; nieodpowiedzialnością wspólników za zobowiązania spółki; odpowiedzialnością spółki całym swoim majątkiem za zobowiązania; działaniem przez organy, a nie za pośrednictwem wspólników; zasadą, że zmiana składu wspólników nie wpływa na stosunek spółki⁸.

Nie ulega wątpliwości, że konstytutywnym elementem do powstania spółki z o.o. jest wspólnik, którego byt uzależniony jest od wniesienia wkładów na pokrycie kapitału zakładowego. W spółce z o.o. kapitał zakładowy utożsamiany jest jako określona w umowie spółki i wyrażona w złotych wartość liczbowa określająca wysokość łącznego zobowiązania wspólników do wniesienia wkładów do spółki⁹. Ustawodawca w myśl przepisu art. 14 KSH wskazuje jedynie od strony negatywnej element wkładu do spółki kapitałowej, do których należą niezbywalne prawo lub świadczenia pracy bądź usług jako zdolność aportowa dokonywana przez wspólnika na rzecz spółki. Natomiast dozwolone przedmioty wkładu zostały wypracowane przez dogmatykę i należą do nich (w znaczeniu szerokim) wkład pieniężny oraz niepieniężny (aport), a także rzeczy ruchome oraz nieruchomości, przedsiębiorstwo, prawo majątkowe na dobrach niematerialnych, prawa udziałowe, obligacje oraz wierzytelności (w znaczeniu wąskim)¹⁰.

⁵ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r., Nr 94, poz. 1037 ze zm.), dalej jako KSH.

⁶ M.B. Piątkowska, *Umowne regulacje dotyczące rozporządzania udziałami i akcjami zawarte w umowach i statutach spółek kapitałowych*, niepublikowana rozprawa doktorska, Białystok 2022, s. 23.

⁷ A. Szajkowski, M. Tarska, *Komentarz do art. 2 KSH*, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, Szumański, J. Szwaja (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. 1, Warszawa 2006, s. 47.

⁸ A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2020, s. 362.

⁹ M.B. Piątkowska, op. cit. s. 24.

¹⁰ A. Szumański, *Wkłady niepieniężne do spółek kapitałowych*, Warszawa 1997, s. 127; P. Piniór, *Przedmiot wkładu niepieniężnego*, [w:] W. Popiołek (red.), *Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych*, Warszawa 2014, s. 96; W.P. Matysiak, *Prawa rzeczowe jako wkład niepieniężny*, [w:] U. Promińska (red.), *Wkłady niepieniężne do spółek handlowych*, Warszawa 2017, s. 129; wyrok SA w Krakowie z 11 stycznia 2010 r., sygn. akt II SA/Kr 1664/09, Lex nr 600144; A. Niewęglowski, *Prawa własności przemysłowej w spółkach handlowych*, [w:] R. Skubisz (red.), *Prawo własności przemysłowej*, seria: System Prawa Prywatnego, t. 14C, Warszawa 2017, s. 865.

Relatywnie ustawodawca zgodnie z przepisem art. 154 KSH nakazuje, aby wskazany kapitał zakładowy spółki wynosił co najmniej 5000 zł. Spełnienie prawodawczych wymogów formalnych niezbędnych do założenia spółki z o.o. umożliwia jej zawiązanie i rejestrację w następujących trybach. Pierwszy tryb – klasyczny rozpoczyna się od zawiązania spółki poprzez zawarcie umowy spółki w formie aktu notarialnego i złożenie do sądu wniosku o rejestrację spółki. Powyższa forma rejestracji spółki jest czasochłonnym procesem złożonym z określonych czynności prawnych i faktycznych, które są realizowane kolejno po sobie. Drugi z trybów, tzw. szybka ścieżka, oparty jest na wykorzystaniu wzorca umowy spółki z o.o. udostępnionego w systemie teleinformatycznym. W tym trybie do zgłoszenia spółki należy dołączyć umowę spółki opatrzoną uwierzytelnionym podpisem elektronicznym bądź osobistym, listę wspólników z podaniem personaliów z wskazaniem liczby i wartości nominalnej udziałów każdego z nich, opatrzoną uwierzytelnionymi podpisami członków zarządu, a także oświadczenie wszystkich członków zarządu, opatrzone uwierzytelnionymi podpisami, że wkłady pieniężne na pokrycie kapitału zakładowego zostały przez wszystkich wspólników wniesione w całości¹¹. Ostatni z trybów polega na przekształceniu przedsiębiorstwa będącego osobą fizyczną w jednoosobową spółkę z o.o. i przekształcenie spółki handlowej w spółkę z o.o.

Konkludując, powstanie spółki z o.o. w niektórych konfiguracjach wymaga zarówno zaangażowania osób ją tworzących, jak również czasu niezbędne podczas etapu formalizującego utworzenie spółki. Nie ulega wątpliwości, że umiejętne wykorzystanie obowiązujących przepisów umożliwia szybkie i proste założenie spółki. Takie rozwiązanie jest możliwe przy wykorzystaniu teleinformatycznej metody rejestracji spółki, co można dokonać za pośrednictwem portalu udostępnionego na Portalu Rejestrów Sądowych przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Umożliwia on rejestrację spółki począwszy od wyboru umowy spółki, poprzez proces rejestracji spółki przez sąd, po wpis do Krajowego Rejestru Sądowego i nadanie przez właściwy urząd numerów NIP oraz REGON.

Mając na względzie doświadczenie zawodowe autora, jak również przeprowadzoną analizę akt spraw sądowych, można dojść do wniosku, że łatwość przy założeniu spółki z o.o. za pośrednictwem sieci teleinformatycznej może doprowadzić do wykorzystania podmiotu gospodarczego do przestępstwa oszustwa. W analizowanym kontekście byt spółki w obrocie gospodarczym stanowi narzędzie do działań przestępczych stanowiący „zasłonę” rzeczywistych działań naruszających obowiązujący porządek prawny. Nie może zniknąć z pola widzenia fakt, że łatwość rejestracji spółki przez Internet związana jest również z oszczędnością czasu i pieniędzy. Rejestracja spółki w tej formie może zostać sfinalizowana zaledwie w kilka dni i nie wymaga przy tym udziału

¹¹ A. Kidyba, op. cit., s. 381.

notariusza. Notabene potwierdzenie wniesienie kapitału odbywa się jedynie w formie oświadczenia, bez rzeczywistej kontroli jego posiadania. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że kolejną negatywną przesłanką w kontekście wykorzystania spółki do przestępstwa oszustwa jest możliwość utworzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez jedną osobą, gdyż przepis art. 151 § 1 KSH dopuszcza konstrukcję spółki jednoosobowej.

Występek oszustwa

Pełnienie funkcji prezesa w spółce kapitałowej jest odzwierciedleniem świadomościowego aspektu stratyfikacji społecznej kojarzonej z prestiżem¹². Posiadanie znaczącej pozycji w zarządzie spółki kapitałowej niesie za sobą zarówno przywileje, jak i konieczność wzięcia odpowiedzialności majątkowej oraz karnej za podejmowane decyzje. Enumeratywny katalog przestępstw indywidualnych dotyczących zarządu spółką nie wyłącza jednak odpowiedzialności karnej każdego pracownika spółki (bez związku z piastowanym stanowiskiem) za popełnione przestępstwo o charakterze ogólnospawczym. Mając na względzie doświadczenie zawodowe autora, należy wskazać, że jednym z takich przestępstw jest występek oszustwa. Normatywna treść art. 286 § 1 KK¹³ wskazuje, że konstrukcja przestępstwa oszustwa polega na osiągnięciu przez sprawcę korzyści majątkowej w wyniku doprowadzeniu pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania.

Ukształtowane przez ustawodawcę znamiona oszustwa, zaakcentowane na cel działania sprawcy, dają podstawy do wyrażenia poglądu, że analizowany występek jest przykładem przestępstwa kierunkowego, tj. umyślnego czynu zabronionego, który może zostać popełniony jedynie z zamiarem bezpośrednim¹⁴. Szczególne zabarwienie wskazanego występku ukierunkowane na cel działania oszustwa oznacza, że elementy przedmiotowe przestępstwa mieszczą się w jego świadomości, jak również objęte są jego wolą. Uzewnętrzny obraz oszustwa realizowany za pośrednictwem poszczególnych jego znamion stanowi jedynie prawną analizę przestępczego działania. Sprawca w chwili popełnienia czynu zabronionego nie myśli w kategoriach realizacji znamienia czasownikowego, o związku przyczynowo skutkowym czy o okolicznościach

¹² H. Domański, Z. Sawiński, K.M. Słomczyński, *Prestiż zawodów w obliczu zamian społecznych: 1958–2008*, „Studia Socjologiczne” 2010, nr 4, s. 79–80.

¹³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.), dalej jako KK.

¹⁴ M. Nawrocki, *Stosunek świadomości sprawcy do jego zamiaru na przykładzie przestępstwa oszustwa*, „Palestra” 2020, nr 7–8, s. 41; wyrok SN z 11 października 2011 r., sygn. akt V KK 81/11, Lex nr 1044082.

modalnych. Sprawca, postrzegając ten układ w całości i rozpoznaje jego znaczenie, choć nie analizując zbyt jego poszczególnych elementów, realizuje znamiona przestępstwa, nie myśląc o przepisach ustawy, która dany czyn sankcjonuje¹⁵. Świadomość sprawcy oszustwa realizowana za pośrednictwem strony podmiotowej związana jest immanentnie z popełnieniem jedynym z alternatywnych czynności sprawczych, do których należą wprowadzenia w błąd, wyzyskanie błędu oraz niezdolność do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Pierwsze z czasownikowych form występu oszustwa polegające na wprowadzeniu w błąd oznacza na podjęciu przez sprawcę podstępnych działań ukierunkowanych na wywołanie u pokrzywdzonego mylnego wyobrażenia o rzeczywistości. Należy zgodzić się z Ewą M. Guzik-Makaruk i Emilem W. Pływaczewskim, że owe mylne wyobrażenie może dotyczyć cech sprzedawanego towaru oraz okoliczności zawieranej transakcji, które związane jest z wprowadzeniem w błąd przy użyciu środka, jakim jest słowo, pismo, fałszywe narzędzie czy też urządzenie techniczne¹⁶.

Wyzyskanie błędu (tzw. oszustwo bierne) polega na wykorzystaniu przez sprawcę już istniejących, niezgodnych z rzeczywistością opinii lub wyobrażeń osoby pokrzywdzonej¹⁷. Ostatnia forma sprawstwa polegająca na niezdolność do należytego pojmowania przedsiębranego działania wynika z różnych czynników, najczęściej o charakterze endogennym. W grę wchodzi choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe, alkoholizm, narkomania, nikłe doświadczenie życiowe, niedostateczna socjalizacja¹⁸. Nie może zniknąć z pola widzenia, że czynność sprawcza polegająca na doprowadzeniu do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez pokrzywdzonego bezpośrednio związana jest z celem, jakim jest osiągnięcie przez sprawcę korzyści majątkowej. Jak słusznie wskazuje Violetta Konarska-Wrzosek, rozporządzenie mieniem będzie niekorzystne wówczas, gdy dyspozycja o charakterze majątkowym będzie oceniana negatywnie z punktu widzenia interesów majątkowych osoby pokrzywdzonej¹⁹.

Nie ulega wątpliwości, że na gruncie badanej tematyki pokrzywdzonym co do zasady będzie kontrahent spółki, który stał się stroną stosunku prawnego poprzez zawarcie umowy. Mając na względzie szerokie spektrum Polskiej Klasyfikacji Działalności, charakter zawartej umowy może polegać zarówno na zmianie praw własnościowych za pośrednictwem umowy kupna sprzedaży, jak również wykonania bądź zlecenia usługi. Trafnie zauważa Tomasz Oczkow-

¹⁵ J. Giezek, *Świadomość sprawcy czynu zabronionego*, Warszawa 2013, s. 17–54.

¹⁶ E.M. Guzik-Makaruk, E.W. Pływaczewski, *Komentarz do art. 286 k.k.*, [w:] M. Filar (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 1523.

¹⁷ *Ibidem*, s. 1524.

¹⁸ G. Łabuda, *Komentarz do art. 286 k.k.*, [w:] J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, Warszawa 2021, s. 1320.

¹⁹ J. Lachowski, *Komentarz do art. 286 k.k.*, [w:] V. Konarska-Wrzosek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2023, Lex; wyrok SO w Poznaniu z 6 lipca 2016 r., sygn. akt IV Ka 135/16, Lex nr 2115655.

ski, że o zamiarze niewywiązania się z zaciągniętego zobowiązania świadczyć mogą różne okoliczności obiektywne istniejące w chwili składania zamówienia przez sprawcę lub w chwili uzyskania określonego świadczenia²⁰. Do prezentowanych okoliczności można zaliczyć zarówno brak środków płatniczych (np. otrzymanie towaru z odroczonym terminem płatności) bądź brak towaru (np. prowadzenie spółki, której statutowym celem jest sprzedaż wysyłkowa) powiązane z brakiem jasnych planów działalności na przyszłość czy też długotrwałe trudności z regulowaniem bieżących zobowiązań (zobowiązania nie tylko muszą dotyczyć innych kontrahentów, lecz również Urzędu Skarbowego czy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych).

Warto zaznaczyć, że w przypadku założenia spółki kapitałowej (jako narzędzia działalności przestępczej) oszukańczy charakter działalności następuje wraz z datą powstania zobowiązania, kiedy to sprawca nie miał faktycznej możliwości jego realizacji na warunkach określonych w umowie, miał świadomość tego stanu rzeczy, a przyjęcie tego zobowiązania wiązało się z pokrzywdzeniem kontrahenta umowy, z punktu widzenia interesów którego ocenie podlega „niekorzystność rozporządzenia” i na którego nie powinno być przerzucane ryzyko prowadzenia własnej działalności gospodarczej²¹. Z praktycznego punktu widzenia sprawcy dokonujący przestępstw oszustwa wykorzystują spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności trudnią się sprzedażą internetową poprzez nowo utworzone sklepy, spedycją towarów oraz robotami budowlanymi.

Analiza akt sądowych

W celu uzyskania pełnego spektrum badanej tematyki z punktu widzenia metodologii przeprowadzono analizę wszystkich zakończonych spraw w 2023 r. przez IV Wydział Kandy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, w których występowała kwalifikacja oszustwa. Przeprowadzone badanie ilościowe pozwoliły na analizę problemu, jakim jest oszustwo *sensu largo*, jak również czy i w jakim stopniu sprawcy popełniający wskazany występki wykorzystali zaufanie kontrahentów do spółki kapitałowej do przestępczych celów. W badaniu przeprowadzono analizę 66 zakończonych spraw. Spośród wszystkich zakończonych postępowań 8 toczyło się w związku z wykorzystaniem spółki z o.o. do celów przestępczych, co stanowi 12% wszystkich postępowań zakwalifikowanych jako czyn usystematyzowany w jednostce redakcyjnej art. 286 KK. Pozostałe sprawy prowadzone były ze względu na działania sprawców i polegały na:

²⁰ T. Oczkowski, *Komentarz do art. 286 k.k.*, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 1738.

²¹ Postanowienie SA w Białymstoku z 2 października 2020 r., sygn. akt II AKz 404/20, Lex nr 3090002.

wyłudzeniu pożyczki, sprzedaży przedmiotu wystawionego na portalu aukcyjnych bez możliwości i zamiaru wywiązania się z umowy sprzedaży, wykorzystaniu metody „na policjanta”, podpisaniu umowy i braku realizacji jej warunków czy też przemetkowaniu towaru w sklepie. Warto zauważyć, że łączna wartość strat poniesiona przez pokrzywdzonych w 59²² sprawach wyniosła 335 604 zł, natomiast wartość strat poniesiona przez pokrzywdzonych w wyniku działalności spółek z o.o. we wskazanych 8 sprawach wyniosła aż 216 847 zł. Dokonując głębszej analizy, należy wskazać, że spośród 59 postępowań 26 dotyczyło sytuacji, w wyniku których sprzedawca, zleceniobiorca, usługobiorca wykorzystał zaufanie i doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem kontrahentów w łącznej kwocie 67 246,72 zł za pomocą wprowadzenia w błąd. Wskazania liczbowe nie budzą wątpliwości, że spółki kapitałowe cieszą się większym zaufaniem społecznym, co doprowadza do większym strat względem liczby osób pokrzywdzonych. W wyniku analizy 26 spraw poniesione straty w konfiguracji pokrzywdzony – osoba fizyczna wyniosły raptem $\frac{1}{3}$ wysokości strat poniesionych w konfiguracji pokrzywdzony – spółka z o.o.

Dokonując zestawienia badanych spraw dotyczących wykorzystania spółki z o.o. do przestępstwa oszustwa pod kątem sprawców, należy wskazać, że w 8 wskazanych sprawach łącznie skazano 10 osób, w tym 7 prezesów spółek oraz 3 dyrektorów. Działalność spółek w 3 przypadkach dotyczyła sprzedaży oraz montażu paneli fotowoltaicznych, jak również transportu i spedycji (2) oraz handlu (3). Dokonując weryfikacji pod kątem wykształcenia, należy zasignalizować, że tylko jedna osoba legitymowała się wykształceniem zawodowym, 4 osoby – średnim i 5 osób – wyższym. Wszyscy sprawcy byli w przedziale wiekowym od 40 do 57 lat i tylko trzech posiadało wcześniejsze rejestracje procesowe o czyn z art. 286 § 1. Przeprowadzając analizę pod kątem sankcji karnej, należy wskazać, że wobec 9 sprawców sąd zwiesił na okres od roku do dwóch lat kary pozbawienia wolności w wymiarze od 6 miesięcy do roku, w jednym przypadku sąd wymierzył karę 6 miesięcy ograniczenia wolności w postaci wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne przez 30 godzin w stosunku miesięcznym oraz we wszystkich przypadkach został zasądzony środek kompensacyjny na rzecz pokrzywdzonych w postaci naprawienia powstałej szkody.

Podsumowanie

Zaufanie jest integralnym elementem zarówno w relacjach międzyludzkich, jak również w relacjach gospodarczych między kontrahentami. Wykorzystanie wskazanego zaufania stanowi pierwszy element prowadzący do realizacji usta-

²² W 7 sprawach doszło do skazania w związku z usiłowaniem dokonania czynu stypizowanego w art. 286 § 1 KK.

wowych znamion przestępstwa oszustwa, które oparte jest na doprowadzeniu ofiary do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez sprawcę za pomocą prowadzenia w błąd. Działalność przestępcza w badanym aspekcie dostosowuje się do warunków społeczno-gospodarczych, wykorzystując coraz nowsze metody. Jedną z nich w zakresie oszustwa jest analizowane wykorzystanie odpowiedzialności spółki do realizacji ustawowych znamion występku usystematyzowanego w art. 286 § 1 KK. Zaślona, jaką jest spółka kapitałowa, ma na celu ukrycie rzeczywistych, przestępczych działań i osiągnięcie w jak najkrótszym czasie jak największych zysków przy wykorzystaniu aktualnych tendencji rynkowych²³. Obecny stan prawny umożliwia każdemu założenie spółki w sposób tradycyjny oraz za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, który stanowi uproszczoną procedurę rozpoczęcia własnej działalności. Ta druga metoda znalazła uznanie nie tylko wśród osób pragnących w prosty i szybki sposób rozpocząć własną działalność gospodarczą, ale również wśród przestępców, zarówno tych indywidualnych, jak i zorganizowanych grup przestępczych. Wskazując na wnioski *de lege lata*, należy podkreślić, że ustawodawca w zakresie wsparcia indywidualnej inicjatywy otwarcia własnej działalności gospodarczej umożliwił szybkie i proste założenie spółki kapitałowej, co może zachęcić osoby niezdecydowane do pracy „na własny rachunek”. Formułując uwagi *de lege ferenda*, należy wskazać, że zakładanie spółki z o.o. za pośrednictwem sieci teleinformatycznej powinno być związane z zastrzonymi przepisami pod kątem osób ją zakładających, wkładu pieniężnego lub aportu, jak również potwierdzenia tożsamości członków zarządu i wspólników. Oświadczenie będące podstawą do uznania dokonanego wkładu na rzecz spółki bez potwierdzonego pokrycia nie jest w żaden sposób wiarygodne. Notabene potwierdzenie tożsamości zarządu oraz wspólników powinno stanowić kilkuetapowy proces uniemożliwiający bądź znacznie utrudniający zakładanie spółki na tzw. słupa.

Konkludując, opcja założenia spółki za pośrednictwem sieci teleinformatycznej jest ułatwieniem dla młodych przedsiębiorców, lecz, jak pokazują przeprowadzone badania, również furtką do działalności przestępczej.

Wykaz literatury

- Domański H., Sawiński Z., Słomczyński K.N., *Prestiż zawodów w obliczu zamian społecznych: 1958–2008*, „Studia Socjologiczne” 2010, nr 4.
- Giezek J., *Świadomość sprawcy czynu zabronionego*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013
- Górnioł O., *Przestępczość gospodarcza: wybrane przejawy i uwarunkowania*, Wyd. UŚ, Katowice 1986.

²³ Przykładem jest tworzenie spółek zajmujących się montażem systemu fotowoltaicznego, ze względu na duże zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii z tytułu otrzymania dotacji.

- Guzik-Makaruk E.M., Pływaczewski E.W., *Komentarz do art. 286 k.k.*, [w:] M. Filar (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2016.
- Kidyba A., *Prawo handlowe*, C.H. Beck, Warszawa 2020.
- Lachowski J., *Komentarz do art. 286 k.k.*, [w:] V. Konarska-Wrzosek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2023.
- Łabuda G., *Komentarz do art. 286 k.k.*, [w:] J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021.
- Matysiak W.P., *Prawa rzeczowe jako wkład niepieniężny*, [w:] U. Promińska (red.), *Wkłady niepieniężne do spółek handlowych*, C.H. Beck, Warszawa 2017.
- Nawrocki M., *Stosunek świadomości sprawcy do jego zamiaru na przykładzie przestępstwa oszustwa*, „Palestra” 2020, nr 7–8.
- Niewęglowski A., *Prawa własności przemysłowej w spółkach handlowych*, [w:] R. Skubisz (red.), *Prawo własności przemysłowej*, seria: System Prawa Prywatnego, t. 14C, C.H. Beck, Warszawa 2017.
- Piątkowska M.B., *Umowne regulacje dotyczące rozporządzania udziałami i akcjami zawarte w umowach i statutach spółek kapitałowych*, niepublikowana rozprawa doktorska, Białystok 2022.
- Piniór P., *Przedmiot wkładu niepieniężnego*, [w:] W. Popiołek (red.), *Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych*, LexisNexis, Warszawa 2014.
- Stefanowicz K., *Odpowiedzialność karna w związku z działalnością gospodarczą*, Międzynarodowa Szkoła Menedżerów, Warszawa 1992.
- Oczkowski T., *Komentarz do art. 286 k.k.*, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2018.
- Szajkowski A., Tarska M., *Komentarz do art. 2 KSH*, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, Szumański, J. Szwaja (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. 1, C.H. Beck, Warszawa 2006.
- Szumański A., *Wkłady niepieniężne do spółek kapitałowych*, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1997.
- Żółtek S., *Prawo karne gospodarcze w aspekcie zasady subsydiarności*, Wolters Kluwer, Warszawa 2009.

Summary

Use of a limited liability company in the crime of fraud

Keywords: criminal law, crime against property, fraud, capital company, limited liability company.

Economic crime is one of the fastest-growing branches of crime, which adapts to the prevailing socio-legal and economic situation in the country. The evolution of the perpetrators' methods forces both law enforcement agencies and legislators to take measures aimed at reducing and, consequently, levelling criminal procedures. The paper analyses the current provisions of the Code of Commercial Companies concerning the formation of the presented capital company both in the traditional manner and through an ICT network. In the further part of the article, the interpretation of the elements of the crime of

fraud in the context of a limited liability company is indicated. The paper culminates with an analysis of completed cases concerning the crime of fraud in the District Court in Bydgoszcz. The purpose of the above article was to examine to what extent a limited liability company is used for the crime of fraud.

